

stond het water
e waterlevel

WATER < 1967

Hoe in het water van het IJsselmeer
nieuw land werd aangelegd
How new land was constructed in the water
of the IJsselmeer

POLDER 1968

Hoe in de net drooggevallen polder
een Centrale Plas werd gemaakt
How a Central Lake was made in the polder that
had just been uncovered

Stadsarchief Almere Jaarverslag 2022

Ank Bijleveld
Waardevolste burgemeester

Alleen maar mensen die verleden heeft, zij de stad maken, omzetterd moed.

Ank Bijleveld is waarmetend, begripvol en Almere. Zeer de gebruikelijke verantwoordelijkheid heeft zij. Ze is onder meer een begripvol met Friesland.

Op de QR code en bij de foto.

Karin Kooij
Vidomaker

De bevoegdheid en toewijding, dat veraste me elke keer.

Karin Kooij werkt bij het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, waar de onder andere de regio's, portieren, met innovatieve services maakt. In het verleden heeft zij mede bij de oprichting voor Vormgevers van Almere.

Kan de QR code en bij de foto.

Vormgevers van Almere

Expositie Vormgevers van Almere

Waarvoor over het maken van Almere, toen en nu.

Jaas Wester Bruggenkamp gebroeders als landschapsarchitect in de jaren zeventig de potentie van bodem en milieu, om het landschap van Almere een gezicht te geven.

Cherifok Sharon de Miranda bouwt in deze tijd producten van Frieslandse bodem voor de kikkerse gerechten in het Food Forum.

Stadsarchief
Almere

1. Inleiding

In artikel 2 van de Archiefverordening gemeente Almere 2021 staat, dat 'de stadsarchivaris jaarlijks aan burgemeester en wethouders verslag uitbrengt over het beheer van de archiefbewaarplaats en de archiefbescheiden die hiernaartoe zijn overgebracht'.

Het jaar 2022 is in de eerste maanden gekenmerkt door de beperkende coronamaatregelen en gedurende het hele jaar door de inzet voor het programma Verbetering Informatiebeheer en Archivering (VIA). Door het eerste aspect was de studiezaal van het Stadsarchief Almere voor een tijd slechts beperkt toegankelijk voor de medewerkers en bezoekers. De tentoonstellingen waren weken gesloten voor het publiek. Ook de voor het stadsarchief waardevolle inzet van vrijwilligers werd daarmee sterk aan banden gelegd. Het tweede aspect heeft een aanzienlijk beslag gelegd op de beschikbare inzet binnen het stadsarchief. Een bijzonder moment in 2022 is de daadwerkelijke overbrenging van 2 blokken bouwarchief van de gemeente Almere. Hiermee heeft het stadsarchief de eerste bouwdoSSIERS over het ontstaan van de stad in beheer genomen.

In 2022 zijn er personele wisselingen geweest. Daarnaast kon de vacature voor de archiefinspecteur wederom het hele jaar niet kon worden ingevuld. Dit kwam mede door het gebrek aan voldoende gekwalificeerd aanbod op de arbeidsmarkt. Het stadsarchief kampt met beperkte capaciteit. In 2022 heeft het stadsarchief zijn processen en taken in kaart gebracht. Hierdoor kan er duidelijker worden geprioriteerd, zijn de taken beter bij de juiste functionarissen te beleggen en kan de werkdruk beter worden gereguleerd.

2. Overheid

2.1 Advisering

1. Deelname in Strategisch Informatieoverleg (SIO): Door de wettelijke taken heeft de stadsarchivaris in het SIO een bepalende rol;
2. Deelname in het RO IV beleid: hier vindt overleg plaats tussen alle functionarissen die een rol hebben bij het opstellen van beleid ten aanzien van informatie binnen de gemeentelijke organisatie;
3. Advies aan Informatiebeheer Officer (IBO) en Recordmanagement Officers (RMO): zij geven het informatiebeheer beleid in de vorm van de passende richtlijnen en de werkbaarheid hiervan;
4. Deelname aan programma VIA: De stadsarchivaris was lid van de stuurgroep en heeft bij werkpakketten een (bepalende) rol gespeeld.

2.2 Toezicht

Door de (nog steeds) bestaande vacature voor een archiefinspecteur is aan deze taak slechts een beperkte invulling gegeven. De beschikbare capaciteit is met name in het kader van het programma VIA ingezet en voor het opstellen van het jaarverslag Archiefzorg 2021 gemeente Almere.

3. Collectie

3.1 Gemeentelijk overbrengingen

Twee gemeentelijke archieven zijn naar het stadsarchief overgebracht. Het betreffen 2 blokken bouwarchief, te weten:

- 1963 – 1983 verleende bouwvergunningen uitgegeven door het Openbaar Lichaam Zuidelijke IJsselmeerpolders;
- 1984 - 1993 verleende bouwvergunningen uitgegeven door de gemeente Almere.

In totaal betreffen beide archiefblokken 13.022 dossiers. In totaal nemen de archiefblokken 266,63 strekkende meter in beslag.

3.2 Particuliere aanwinsten

Er zijn 4 aanwinsten geweest, die fysiek 1 strekkende meter beslaan. Dit betreffen:

- Stichting Vrienden Klassieke Muziek Almere;
- Diverse tekeningen van de aanleg van het Kotterbos en omgeving;
- Een flyer en een kaart van Stichting Regenboogbuurt;
- Enkele wandkaarten van Flevoland t.b.v. educatieve doeleinden.

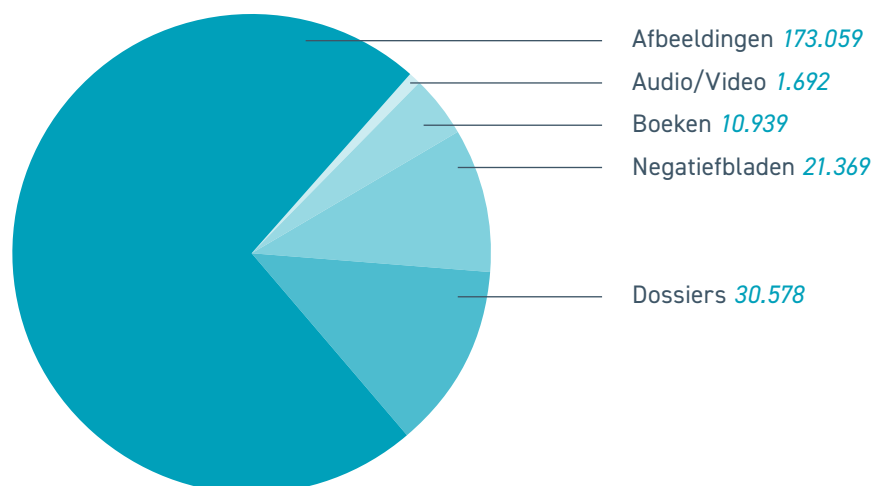
Gezien de huidige, beperkte bezetting van het stadsarchief wordt een passief acquisitiebeleid uitgevoerd. Feit blijft dat door met name capaciteitsgebrek er sinds geruime tijd geen actief acquisitiebeleid is uitgevoerd.

3.3 Collectiecijfers

Het totaal aantal beschrijvingen van archiefbescheiden is 249.749, waarvan de top 5 gevormd wordt door, zie *figuur 1*.

De groei van de beschrijvingen van 13.536 was het grootst bij de dossiers, namelijk 13.022, gevolgd door 259 afbeeldingen en 255 boeken.

Figuur 1.

3.4 Depotruimte

Het stadsarchief beheert circa 1346 strekkende meter plankruimte waarvan 1079 strekkende meter gevuld met archiefmateriaal.

3.5 Toegankelijkheid

Online zijn via de website digitaalrfgood.almere.nl inventarissen/archieftoegangen raadpleegbaar. Tot deze toegangen worden ook die van de fotocollecties e.d. gerekend. Vanwege het gebrek aan capaciteit en de gestelde prioriteiten is het nauwelijks haalbaar om alle collecties te bewerken en van beschrijvingen te voorzien. De inventarissen /archieftoegangen zijn de instrumenten waarmee gebruikers de collecties kunnen raadplegen.

In 2019/2020 is in drie grote collecties fotonegatieven (samen ca. 620.000 foto's) het azijnzuursyndroom vastgesteld. Dit bedreigt het voortbestaan van de collecties. In 2021

is daarom een aanbesteding gedaan voor het digitaliseren van deze fotonegatieven. In 2022 is grofweg 2/3 van de gehele collectie voltooid. Het te digitaliseren materiaal is daardoor nog niet raadpleegbaar.

3.6 Preventie en conservering

Het digitaliseren van de fotonegatievencollecties zijn als conserveringsmethodiek ingezet. Het materiaal is namelijk erg kwetsbaar en de digitalisering voorkomt verlies van informatie. Het afgelopen jaar heeft de materiële verzorging van archieven een lagere prioriteit gekregen. De beperkte aanwezigheid van vrijwilligers door corona in combinatie met beperkte capaciteit op beheer en andere, hogere prioriteiten hebben hiertoe geleid. Het materieel beheer van de vele verschillende verschijningsvormen van archief vraagt om veel specialistische kennis. Hierdoor moet het stadsarchief blijvend inzetten op kennisuitbreiding op dit vlak.

4. Publiek

4.1 Fysieke bezoekers

Het bezoek aan de exposities houden we handmatig bij. Het totale aantal bezoekers aan de tentoonstelling was in 2022 rond de 1.000 in de locatie stadsarchief. Los daarvan zagen mensen doorplaatsingen van tentoonstellingen in de nieuwe bibliotheek en D2 in het Stadhuis. Die aantallen zijn ingeschat op ruim 500 bezoekers. De studiezaal op het stadsarchief kon het gehele jaar, na het maken van een afspraak, bezocht worden. Voor cijfers van de inzagen op de studiezaal zie paragraaf 4.2.

4.2 Aangevraagde stukken

Inzagen kunnen in de studiezaal plaatsvinden en de aanvragen hiervoor via e-mail of telefoon worden geplaatst. Omdat veel materiaal van het stadsarchief zelfstandig digitaal via de website van het stadsarchief online te bekijken is, hoeft het merendeel van de papieren dossiers en foto's niet te worden aangevraagd.

Het totaal aantal fysiek en digitaal aangevraagde stukken bedraagt 280. De vraag naar papieren dossiers is sterk toegenomen doordat in mei 2022 er twee blokken van het bouwarchief zijn overgebracht.

Een inzage kan om een relatief eenvoudig verzoek om één document binnen een dossier gaan, maar ook een compleet bouwproject kan bestaan uit meer dan 50 omslagen. De voorbereidingstijd varieert daarmee van 1 uur tot een halve werkdag. In het laatste geval vergt dit veel capaciteit voor de dienstverlening.

Soorten archiefmateriaal	Aantal aanvragen
Bouwdossiers	237
Foto's	17
Informatieverzoeken	11
Archiefstukken	6
Bibliotheekmateriaal	5
Audiovisueel materiaal	3
Objecten	1

4.3 Tentoonstellingen

In 2022 zijn er diverse tentoonstellingen georganiseerd bij het stadsarchief:

- Oktober 2021 – maart 2022
Women of Almere

Een tentoonstelling met portretten en levensverhalen van migrantenvrouwen in Almere. De tentoonstelling trok in totaal, inclusief diverse themabijeenkomsten georganiseerd door Lyla Carrillo Quan van der Kaaden, zo'n 1.200 bezoekers, waarvan zo'n 200 in 2022. Na afloop werd de tentoonstelling inclusief de portretten en de expodoeken doorgeplaatst naar de Nieuwe Bibliotheek waar ze maandenlang te zien waren.

- Maart 2022 – juni 2022
Vormgevers van Almere

Een tentoonstelling met videoportretten van de personen die een bijdrage hebben geleverd aan de vorming van de stad. Het project is een samenwerking met Groen en Gezond en filmmaker Karin Kooij. De tentoonstelling werd geopend door wethouder Jan Hoek in het bijzijn van een groot gezelschap van peetouders en vormgevers. De tentoonstelling werd tot en met juni 2022 door ruim 225 mensen bezocht en werden de video's via YouTube ruim 2.250 keer bekeken. In september werd de tentoonstelling in samenwerking met de griffie en de raad doorgeplaatst naar de ruimte van de politieke markt. Daar waren de portretten twee maanden te zien en werden door honderden bezoekers bekeken.

- Juni 2022- maart 2023
Water-Polder-Weerwater

Een tentoonstelling op basis van archiefstukken (documenten, foto's, tekeningen) en gesprekken met peetouders over het ontstaan van de polder en het Weerwater. De tweetalige tentoonstelling haakte aan op de Floriade, dat immers was gesitueerd aan het Weerwater, en de verwachte (internationale) bezoekersstroom. Er werd samengewerkt met de kunstenaars Krijn Christiaansen en Cathelijne Montens, en met

projectdirecteur Centrum Almere 2024 Ivonne de Nood en haar projectteam, Bij de tentoonstelling maakten we 2 video's en werd een brochure (36 pagina's) uitgebracht. De tentoonstelling trok in totaal 500 bezoekers in 2022.

4.4 Presentaties, rondleidingen en andere activiteiten

Gedurende het jaar gaven we diverse **presentaties en rondleidingen** door de tentoonstelling. Ze werd het voltallige college in maart 2022 ontvangen en zo'n 60 peetouders tijdens hun reünie in november. Verder ontvingen we onder andere 15-tal gidsen van de Floriade en het Utopia-eiland, een groep gidsen van het Gilde en de VVV, twee Almeerse Rotaryclubs, twee internationale journalisten en een groep migrantenvrouwen in het kader van VIA (Verdere Integratie Vrouwen in Almere).

Het team van het stadsarchief ontving een delegatie uit Milton Keynes die werken aan een nieuw stadsarchief. Het stadsarchief was in 2022 op drie zaterdagen geopend, onder andere tijdens de Open Monumentendag op 10 september. Daarnaast organiseerde het stadsarchief in het voorjaar in samenwerking met Kunstlinie een presentatie en korte documentaire over de foto's van Anja de Graaff. Dit ter ere van haar fotocollectie en haar pensioen.

Tenslotte was het Stadsarchief Almere vertegenwoordigd bij een podcast opname in het kader van Maak Stad Almere, een avond in het kader van Vrouwen in de Architectuur, beiden in Kunstlinie, een bijeenkomst van Women of Almere in de nieuwe bibliotheek en een bijeenkomst over erfgoed bij StrandLab Almere.

4.5 Websitegebruik

Er worden twee internetsites aangeboden. Sinds 2020 is er stadsarchief.almere.nl: een publieksvriendelijke website met online aanbod van publicaties, recente en oude tentoonstellingen, uitgelichte collecties, en de serie 'Foto van de Maand'. In 2022 had de site

ruim 22.000 views. Populaire pagina's zijn onder andere de bouwdossiers en een artikel over de Floriade van 1992.

De andere site is met name bedoeld om de totale digitale collectie aan te bieden: digitaal erfgoed.almere.nl. Het aantal bezoekers van deze website is in 2022 gestegen van 5.688 (2021) naar 7.327. Als het bouncepercentage¹ wordt verdisconteerd is het aantal bezoekers, dat meer dan één pagina bekijkt, gestegen van 3.460 (2021) naar 4.203². Een mogelijke verklaring voor deze stijging zou de overbrenging van de bouwarchieven kunnen zijn.

4.6 Communicatie

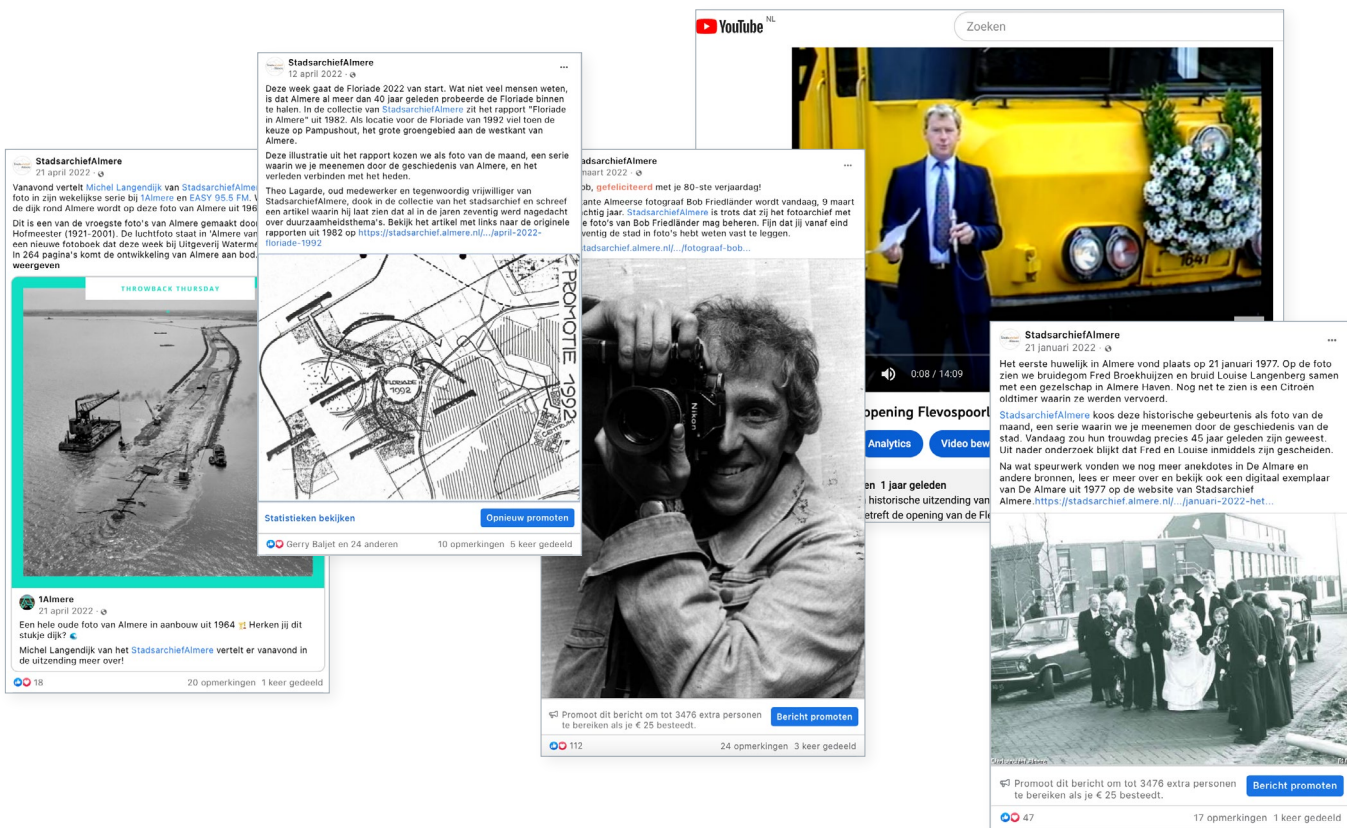
Naast de websites maakt het stadsarchief gebruik van Facebook, LinkedIn en YouTube.

- **Facebook:** 1931 volgers, 41 posts met een totaal bereik van 21.000 mensen. Gemiddeld 3 – 6 posts per maand met archiefstukken uit de collectie, circa 20 tot 100 likes per post (112 likes n.a.v. de 80ste verjaardag van Bob Friedländer).
- **LinkedIn:** ruim 60 volgers, 6 posts met 1500 views. Wordt nog beperkt ingezet wegens beperkte capaciteit.
- **YouTube-kanaal:** 150 abonnees, 61 video's en in totaal ruim 16.000 views.
- **Nieuwsbrief:** 3 – 4 keer per jaar wordt er een nieuwsbrief aan ca 600 abonnees verstuurd.

Bij openingen en bijzondere momenten zoals bruiklenen, bijzondere inzages of de overbrenging

¹ Het percentage waarbij slechts één pagina van de website wordt bezocht, waardoor men kan aannemen dat de bezoeker zonder echte intentie de site heeft bezocht.

² Het instrument om het websitebezoek te monitoren is helaas niet zeer nauwkeurige en eenduidig. In 2023 zal onderzocht worden of het beter kan worden ingesteld of dat er een ander instrument moet worden ingezet.

van archieven nemen we contact op met de media. Dat leidde in 2022 voor zo'n tiental artikelen in Almere deze Week en uitzendingen op 1Almere en Omroep Flevoland. In het eerste half jaar van 2022 besprak medewerker van het stadsarchief wekelijks een foto uit de collectie bij het lokale radiostation 1Almere. Bijvoorbeeld naar aanleiding van de verkiezingen, de komst van asielzoekers en elektrisch autorijden. De verhalen zijn terug te luisteren via Spotify en de stadsarchief website en via het 'Throwback Thursday' instagram account van 1Almere. Wegens capaciteitsbeperkingen heeft het stadsarchief met de wekelijkse serie moeten stoppen. Met Omroep Flevoland zijn nieuwe afspraken gemaakt en vertelt de medewerker publieksbereik nu iedere twee maanden live in de uitzending een verhaal over de geschiedenis van Almere.

4.7 Educatie

Op het gebied van educatie heeft Stadarchief Almere geen lopend project. De tentoonstelling worden incidenteel door leerlingen en studenten

bezoekt en daar waar mogelijk sluiten we aan op lokale opleidingen. Dit leidde in september 2022 tot samenwerking met de docenten bouwkunde van Windesheim. Er kwamen diverse groepen eerstejaars studenten een aantal bouwdoosjes in het stadsarchief bekijken. Op basis van de tekeningen werkten zij aan een verduurzamingsproject voor woningen in Waterwijk. In 2023 komen de eerstejaars opnieuw.

5. Organisatie

5.1 Formatie

In 2022 heeft het stadsarchief haar processen, taken en (benodigde) functies in kaart gebracht. In totaal was in 2022 bij het stadsarchief 4,4 fte werkzaam, verdeeld over 6 medewerkers:

- Stadsarchivaris: 0,89 fte
- Beleidsadviseur (+ adviseur e-depot): 1,0 fte
- Collectiebeheerder: 0,89 fte
- Officemanager: 0,44 fte
- Medewerker publieksbereik: 0,5 fte
- Archiefinspecteur: 1,0 fte (heel 2022 vacature)
- Medewerker dienstverlening: 0,67 fte

In 2022 is een medewerker dienstverlening aangetrokken. Door de overbrenging van de twee eerder beschreven bouwarchief blokken is het aantal inzageverzoeken aanzienlijk gestegen. Om dit aantal verzoeken het hoofd te kunnen bieden was uitbreiding van personeel nodig.

De invulling van de vacature van archiefinspecteur in 2022 niet heeft plaatsgevonden is de uitvoering van de noodzakelijke taken via inhuur opgevangen.

5.2 Vrijwilligers

Het stadsarchief heeft 12 vrijwilligers, de hoofdtaken die zijn vervullen, zijn:

- Gastheer of -vrouw bij tentoonstellingen: zij begeleiden bezoekers en beantwoorden vragen;
- Inhoudelijke taken: dit betreft het bewerken van archieven onder begeleiding van medewerkers van het stadsarchief, maar ook de inzet van kennis als oud-ambtenaar of langdurige bewoner van de gemeente Almere. Na de langdurige beperkende maatregelen tijdens de coronacrisis is de inzet van de vrijwilligers weer toegenomen.

